

תורה ומדינה הלכה למעשה-דיני יחוד בסביבת עבודה חילונית ומעורבת

- המשנה במסכת קידושין מפרטת מספר מקרים בהם קיים איסור ייחוד. הגמ' על משנה זו פותחת בשאלה מאי טעמא. המפרשים מסבירים ששאלה זו מוסבת על דברי המשנה, האומרים שאסור לאיש אחד להתייחד עם שתי נשים, בעוד שבמצב של אשה אחת ושני גברים לא קיים איסור ייחוד. הגמ' שואלת מהו טעם ההבדל בדין יחוד בין שני גברים ואשה אחת, לבין שתי נשים וגבר אחת, ואומרת שבטבען של נשים להתפתות יותר מאשר גברים, ולכן אפילו בשתי נשים קיים איסור ייחוד. לאחר דברים אלו שואלת הגמ' שאלה נוספת: מנא הני מילי, כלומר מהו מקורו של איסור הייחוד. כתשובה לשאלה זו מביאה הגמ' פסוק, שממנו לומד ר' יוחנן איסור ייחוד. בגמ' במסכת ע"ז וכן במסכת סנהדרין תוקף האיסור מובא אף בצורה יותר ברורה, שם מובא במפורש שהאיסור הינו מדאורייתא. אולם בשלושת המקורות הנ"ל מופיע מקור הדין בדברי ר' יוחנן, בצורה לא אופיינית לדין תורה רגיל. לשונו של ר' יוחנן הינה "רמז ליחוד מן התורה". מלשון זו קצת נראה, שמקור האיסור אינו מהתורה, אלא רק נרמז מהתורה. אולם מהגמ' הנ"ל עולה לכאורה במפורש, שייחוד עם עריות אסור מן התורה. הראשונים אכן נחלקו בהבנת תוקף איסור ייחוד עם עריות. דעת ראשונים רבים הינה כפשט דברי הגמ' הנ"ל, שאיסור יחוד עם אשה שהיא ערווה עליו אסור מהתורה. לעומת זאת הרמב"ם סובר, וכן נראה מדברי המאירי, שאיסור ייחוד אסור מדין אסמכתא בעלמא כדברי המאירי, או מדברי קבלה כדברי הרמב"ם-היינו איסור דרבנן. נראה כי הסיבה לדבריהם הינה הלשון הלא שגרתית בה נוקט ר' יוחנן בעניין מקורו של איסור ייחוד, שלדבריו רק רמז בתורה ואינו כתוב בה מפורשות. לכן אומרים ראשונים אלו שמה שאומרת הגמ' שייחוד עם עריות אסור מהתורה, אין הכוונה לאיסור תורה ממש, אלא שהינו רמז בתורה, וממילא מקבל הוא תוקף של דין דרבנן חמור מאוד. זאת ועוד, שכפי שמפרט הרמב"ם ע"פ הגמ' הנ"ל, כל גזרות ייחוד גם עם הפנויה ועם הכותית הינן גזרות קדומות מאוד, מבי"ד של דוד המלך, ומתקופת בית הלל ובית שמאי. משמע שגם אם לדבריו דין ייחוד עם ערווה אסור רק מדברי קבלה, היינו מדרבנן בעלמא, הינו חמור יותר, מאשר גזרה שגזרו בבית דינו של דוד המלך. למרות שאיסור ייחוד עם ערווה הינו סוג הייחוד החמור ביותר לכל הדעות, מובא בציץ אליעזר ע"פ דיוקו מדברי הגודע ביהודה, שייחוד עם אשה פנויה נידה, אסור רק מדרבנן, גם לדעת הסוברים שבשאר עריות הייחוד אסור מן התורה. ע"פ דבריו עולה, שכאשר ישנם מצבים גבוליים לאדם בעבודתו, אשר בהם הוא נכנס לספק איסור ייחוד, יעדיף שמצבים אלו יהיו עם אשה שאינה נשואה, מאשר עם אשה נשואה. לכן מעבר לעובדה, שכפי שיפורט בהמשך, אין כל סיבה שלאיש לא יהיה מזכיר, ולאשה מזכירה, אם ישנו צורך בדבר, יש להעדיף מזכירה אישית שאינה נשואה מאשר נשואה, משום שבמצבים רבים מגיעים עם מזכירה למצבים גבוליים בהלכות ייחוד, ובמידה והאיסור מדאורייתא צריך להחמיר בו, אך אם מדובר באיסור מדרבנן בעלמא ניתן להקל. להבנת האחרונים השו"ע פוסק כדברי הרמב"ם, הסובר שדיני יחוד אסורים מדרבנן, משום שמצטט את דברי הטור, ומשמיט את פתיחת דבריו, האומרת שדיני ייחוד אסורים מהתורה, משמע שסובר שדיני ייחוד אסורים מדרבנן. נראה להוכיח זאת גם מכך, שמביא את טעמו של איסור ייחוד, באומרו, שהייחוד גורם לגילוי ערווה, כפי שמובא ברמב"ם ובמאירי הסוברים שייחוד אסור מדרבנן. רוב הראשונים לא מביאים טעם לאיסור ייחוד, ככל דין האסור מן התורה, שלא נהוג בגמ' ובראשונים לדרוש טעמא דקרא, אלא לומר שגזרת מלך היא, ואילו בדיני דרבנן יש להסביר את טעמם וסיבתם. לכן, בכך שמביא השו"ע את טעם הדין, נראה שסובר שדין זה אסור מדרבנן.
- הגמ' בהמשך דבריה אומרת, שכל דיני ייחוד האמורים במשנה, המתירים לשני אנשים להתייחד עם אשה אחת, הינם רק באנשים כשרים, אך באנשים פרוצים, ישנו חשש ייחוד אפילו בעשרה גברים ואשה אחת. בהמשך הגמ' מובאים דברי רב לפיהם דברי המשנה העוסקים באנשים כשרים בלבד, הינם תיאורטיים בלבד. משום שלמעשה רק קדושי עליון ששברו לחלוטין את יצרם הרע נחשבים "כשרים" לעניין זה, וכל שאר האנשים נחשבים כפרוצים, ממילא אפילו שני אנשים אסורים ביחוד עם אשה אחת. הראשונים נחלקו בשאלה האם דברי רב התקבלו להלכה, או שהינם בגדר מידת חסידות. הר"ן מבין שדברי רב הינם חומרה, ממילא רק מי שפרוץ באמת לא חלים עליו דיני הייחוד הרגילים, ושאר האנשים נחשבים כשרים. לכן שני אנשים יכולים להתייחד עם אשה אחת כדברי המשנה, וכן פוסק הרמ"א להלכה. לעומת זאת, לדעת הרמב"ם דברי רב התקבלו להלכה ואינם מידת חסידות, ממילא אסור להרבה אנשים להתייחד עם אשה אחת, משום שכולם נחשבים לפרוצים, וכן פסק השו"ע להלכה. נראה שמחלוקת ראשונים ופוסקים זאת, עומדת ע"ג יסוד הבנת הראשונים הנ"ל, בהגדרת תוקפו ההלכתי של איסור הייחוד. לפי הר"ן והרמ"א הלימוד של ר' יוחנן מהפסוק, נותן תוקף של איסור מדאורייתא לאיסור ייחוד. כיוון שכך, מבחינים הם בין דין יחוד המובא במשנה, לבין דין ייחוד האסור מהתורה, זאת ע"פ סידורם של דברי הגמ'. בתחילה שואלת הגמ', מהו טעם ההבדל בין דין ייחוד של שני גברים לבין שתי נשים. אם היה הדבר אסור מהתורה, לא היתה הגמ' מחפשת טעם לדבר. ואכן השאלה הבאה של הגמ': מנא

הני מילי, כלומר מהו מקורו של איסור יחוד. אם השאלה היתה על הדין המובא במשנה, סדר השאלות היה צריך להיות הפוך, ראשית יש לשאול מהו מקור האיסור, ורק אח"כ מה הטעם של ההבדל בין פרטי האיסור. אלא נראה להבנת פוסקים אלו, שהשאלה הראשונה עוסקת במשנה, ובהבדל בין הדינים שבה. אולם השאלה השנייה אינה עוסקת כלל ועיקר במשנה, אלא בדין ייחוד מדאורייתא. לפי הבנה זו, כל דיני היחוד המובאים במשנה אינם מדאורייתא, וכשם שמובא בגמ' ע"ז וסנהדרין, שישנם דיני יחוד שלכל הדעות אסורים רק מדרבנן, כגון יחוד עם גויה ועם פנויה שאינה נידה, כך להבנה זו, גם איש אחד עם שתי נשים אסור רק מדרבנן, שלא על זה בא הפסוק. נראה לדייק זאת גם מעצם לימודו של ר' יוחנן, שמדייק מהפסוק שאדם מתייחד עם אימו, ולא עם שאר עריות. דהיינו כשם שאימו היא אחת ועמה מותר להתייחד, כך גם הייחוד האסור הנלמד מהפסוק, הינו רק עם אשה אחת. והסברא נותנת, שבמצב זה סכנת הקילקול והתקלות הינה הגבוהה ביותר כידוע. בגלל הבנה זו בגמ' מבינים פוסקים אלו, שגם החלוקה בין פרוצים לכשרים, אין מקורה מדאורייתא אלא מדרבנן, כמו הדינים המובאים במשנה, ואינה דרבנן חמור שהתקבלה בבית דינו של דוד המלך, או בימי בית שמאי ובית הלל, אלא איסור דרבנן רגיל. לכן למרות שניתן להבין כדברי הרמב"ם, שרב אמר את דבריו כהלכה ולא רק כחומרא בעלמא, מ"מ כיוון שהדין הינו מדרבנן רגיל, ניתן להקל בדבר, ובחקירה מי נחשב כפרוץ, ניתן להבין את הסוגיא באופן מקל יותר. לעומת זאת, הרמב"ם הסובר שגם ככה כל דיני יחוד אסורים מדרבנן, מבין שהפסוק אינו מובא כמקור בתחילת דברי הגמ', משום שכמובא במאירי הינו רק אסמכתא בעלמא, וכדברי ר' יוחנן כרמז ולא מקור מוחלט, לכן לא מביאה הגמ' אותו בתחילת עיסוקה בדיני יחוד. מפאת עובדה זו מבין הרמב"ם, שכל האיסורים המובאים במשנה הינם נגזרת של האיסור מדברי קבלה, של איסור ייחוד עם הערווה, שלדעתו חמור יותר מאשר גזרה של בית דינו של דוד המלך, וכ"ש מבית הדין בתקופת בית הלל ובית שמאי. ממילא להבנתו, יש להחמיר גם בדיני פרוצים שהינם נגזרת של איסור ייחוד עם עריות, שאסור מדיני קבלה. לכן יש להחמיר בדין זה, ולא להבין כביכול שדברי רב הינם מידת חסידות, אע"פ שניתן ללמוד את הסוגיא כדברי הר"ן. **להלכה עולה, שלדעת השו"ע, אסור אפילו להרבה אנשים להתייחד עם אישה אחת, אלא אם אשתו של אחד מהם נמצאת שם. לעומת זאת, לדעת הרמ"א מותר לשני אנשים להתייחד עם אשה אחת, כל עוד לא מוכח שהינם פרוצים בעריות**

- המשנה בהמשך מסכת קידושין עוסקת אף היא באיסור יחוד, ואומרת שמי שעסקו עם הנשים לא יתייחד עימם. מובן הדבר לאחר הבנת המשנה והגמ' הנ"ל, שמשנה זו אינה כפשוטה. משום שכל אדם אסור ביחוד עם נשים. מתוך קושיה זו נחלקו הראשונים בהבנת דברי המשנה. רש"י תוספות והריטב"א מבינים כל אחד בדרך, שאדם שעסקו עם הנשים ומלאכתו עם הנשים, קיימות עליו חומרות נוספות בדיני יחוד, אשר לא חלות על אדם רגיל. כאשר לפי רש"י, אפילו עם נשים רבות אסור לו להתייחד, דבר המותר לדעתו באדם רגיל. כדבריו פוסק גם הרמ"א. הרמב"ם לעומת זאת מבין אחרת את דברי המשנה, וסובר שאדם שעסקו עם הנשים, היה מקום להתיר לו מקצת מדיני יחוד, משום שאין לו הרהור עברה, מפאת היותו בחברת נשים תדיר. לכן באה המשנה לומר, שגם אדם כזה אסור בדיני יחוד ככל אדם. כדבריו פוסק השו"ע. למעשה ניתן לומר שהשו"ע שהולך באופן עקבי כדברי הרמב"ם, כאשר בין איש אחד עם הרבה נשים ובין אשה אחת עם הרבה גברים אסורים ביחוד, כל עוד אין אשתו של אחד מהגברים נוכחת. כאשר נוכחותה של אשתו של אחד מהגברים לא מתאפשרת, סובר השו"ע, שאדם זה יאלץ לבחור לו מקצוע אחר, מפאת העובדה שעובר באופן קבוע על הלכות יחוד, בעצם העובדה שעוסק עם הנשים בלא אשתו עימו. לפי דברים נוקבים אלו של השו"ע עולה, שכל מי שעובד בחברת נשים, כאשר רוב שעות היום נמצאות סביבו רק נשים, ואשתו לא נמצאת עמו, אסור לו להמשיך לעבוד באופן זה. נראה מכאן אמירה ברורה מפי הרמב"ם והשו"ע, שיש לאדם להימנע מלעבוד במוסדות חינוך של בנות כגון: מדרשות, אולפנות וכדומה, וכן בכל עבודה אשר מרבית יומו נמצא בסביבת נשים בלבד, כאשר אישתו אינה עובדת עימו, וכן הדין לאשה העובדת בסביבת עבודה של גברים בלבד. כמובן שישנם הקלות רבות שמצאו הפוסקים במקרים אלו, אולם מגמת דברי הפוסקים הינה, שיש להימנע מסיטואציות אלו עד כמה שניתן, ולא לסמוך על הקלות אלו. לכן מן הראוי, שכאשר מסיבות שונות איש חינוך או ניהול לוקח על עצמו משימה חינוכית הכרוכה בסיטואציות מעין אלו, מוטל עליו לעשות מאמץ לקחת תפקיד זה, רק בתנאי שאשתו תעבוד עימו ביחד, כגון: שיהיו ראשי מדרשה ביחד, או שהיא תלמד במדרשה זו באופן קבוע, או תהווה המזכירה שלו וכדומה.

- רש"י בהסברו לחומרה באדם שעסקו עם הנשים בדיני יחוד, מסביר שהסיבה להחמרה באדם זה הינה שליבו של אדם זה גם בנשים, אי לכך, ישנה סכנה גדולה יותר לקלקולים באדם זה. הגמ' מביאה את דברי רב ביבי הסובר שאכן אשה שליבו גם בה, היינו שישנה חכרות משמעותית בינה לבינו, גם כאשר בעלה נמצא בעיר, יש איסור יחוד באשה זו, למרות שבאשה רגילה אין איסור יחוד, משום שהינה יראה פן יגיע לפתע בעלה, וממילא שומרת על עצמה. דברים אלו עולים בקנה אחד עם דברי רש"י בסוגיית אדם שעסקו עם הנשים, כאשר בשני

המקרים, כיוון שליבו גם בנשים אלו, ממילא יש צד להחמיר ביחוד זה. למעשה רש"י בדבריו מבין שסוגיות אלו משלימות זו את זו. לעומת זאת, הרמב"ם והשו"ע בעקבותיו סובר, שלמרות שהיה מקום להקל בדיני יחוד עם אדם שעסקו עם הנשים, משום שאין לו הרהורי עבירה, באדם שיש לו הכרות משמעותית עם אשה מסוימת, וממילא ליבו גם בה, סובר הוא כדברי רש"י, ואומר כפשט דברי הגמ' שאכן יש להחמיר עליו יותר מאשר אדם רגיל. ממילא לדבריו, שלא כרש"י, אין כל חיבור וקשר בין סוגיית עסקו עם הנשים, לבין סוגיית ליבו גם בה. נראה לומר שמחלוקתם תלויה בהבנת דברי המשנה והגמ' הנ"ל, כפי שהסברנו לעיל. למעשה נראה שרש"י והרמב"ם בסוגייתנו, מדברים על מצבים שונים. לפי דברי רש"י, מדובר באדם שעסקו עם נשים קבועות, אשר לדבריו באופן זה ליבו גם בהם, והן מחפות עליו. כלומר קיימים בינו לבין נשים אלו קשרי עבודה על בסיס קבוע, וכתוצאה מכך, גם במידה ומצוי עם נשים רבות, קיים איסור בדבר, משום שכתוצאה מהיכרות ממושכת עימם, היחסים מתחממים, וממילא נכנס אדם זה לגדר של "ליבו גם בה" כדברי רב ביבי. הרמב"ם לעומתו סובר, שאדם שעסקו עם הנשים, היינו שרוב עבודתו במחיצת נשים, אולם לא מדובר בנשים קבועות, שאם לא כן לכאורה דברי רש"י נכונים, שהרי ליבו של האדם גם בהם. אלא לדעתו מדובר באדם, אשר מטבע מלאכתו נמצא עם נשים רבות, אך אינן קבועות, כפי שנראה מהמשך המשנה. לכן הרמב"ם מבין שמדובר כאן על אדם, שכתוצאה מכך שנמצא רבות בחברת נשים, יצרו מתקה קמעא. וחיידושה של המשנה הינו, שלמרות זאת, כל דיני יחוד חלים עליו. נראה שהרמב"ם לא מקבל את הבנתו של רש"י בסוגיא, משום שלדברי רש"י יש קשר ישיר בין דברי המשנה לדברי רב ביבי, בעוד שמהגמ' לא נראה כלל שיש קשר בין הסוגיות. זאת ועוד, רב ביבי שמדבר בצורה ישירה על דין ליבו גם בה, סובר שישנה רק חומרה אחת בדין זה, והיא שאף כאשר בעלה בעיר, אסורים משום יחוד במצב זה. ואילו את דברי רש"י, היה מן הראוי להביא בדברי רב ביבי, או לחילופין שרב ביבי יחבר ויראה את מקור דבריו במשנה כדברי רש"י, ולא כמימרא וחיידושו שלו עצמו. לכאורה דברי הרמב"ם צודקים, אלא שרש"י לשיטתו ממאן לקבלם, משום שהרמב"ם מדבר גם על יחוד של אשה אחת עם גבר אחד, שכאשר עסקו עם הנשים הייתה מחשבה להקל עליו, משום שיצרו כהה כתוצאה מכך. אולם כפי שאמרנו לעיל, רש"י והר"ן המובא לעיל, ובפרט הרמ"א שפוסק להלכה כדברי שניהם, וממילא מבין שלדברי שניהם שורש אחד, מבינים, שיחוד בין איש אחד לאשה אחת הינו אסור מדאורייתא כאיסור עצמי, ורק ייחוד עם אמו, ושאר קרובותיו הדומות לאמו, מותר מפאת כהות היצר עימם, כפי שהפסוק מעיד במפורש. אולם סתם נשים, שמסברתנו הדלה, יצרו של אדם כהה ביחס עליהם, אין ללמוד מדין אמו להקל בייחוד עימם, כשם שבכל התורה כולה איננו דורשים טעמא דקרא, אלא מקיימים את דברי התורה כגזרת מלך. לכן רש"י לא יכול לקבל את דברי הרמב"ם, האומרים שהייתה מחשבה להקל בייחוד של איש שעסקו עם הנשים עם אשה אחת, ולכן נדחק רש"י במקצת בהסברו לדברי המשנה הנ"ל. לעומת זאת, הרמב"ם שלשיטתו כל דיני ייחוד אינם אסורים מן התורה, מבין את הרמז המובא בפסוק בצורה כוללת ומקיפה יותר, ולפיו כל מי שיצרו כהה ביחס לנשים, איסורי הייחוד כלפיו לכאורה קלים יותר, וכשם שמותר אדם בייחוד עם אמו ושאר קרובותיו, הייתה מחשבה שגם אדם שעסקו עם הנשים, יהיה מותר בייחוד עימם.

- מחלוקת נוספת היוצאת מההבנה השונה בין הראשונים לתוקף דיני יחוד, וכתוצאה מכך להבנת המשניות, הינה בעניין יחוד של איש אחד עם יותר משתי נשים, כאשר לדעת רש"י באדם רגיל, שאין עסקו עם הנשים מותר הדבר, שהמשנה לדעתו עוסקת בייחוד האסור מדרבנן בלבד, ורק ייחוד בין איש אחד לאשה אחת אסור מהתורה. ממילא מבין הוא, שככל שישנן יותר נשים או אנשים במצב נתון, ממילא פוחת והולך איסור ייחוד. לכן לדעתו, המשנה שאסרה ייחוד של איש אחד עם שתי נשים, תתיר ייחוד של איש אחד עם שלוש נשים, אם אין עסקו עם הנשים. לעומת זאת, הרמב"ם הסובר שכל דיני המשנה שווים בערכם, ואין הבדל ברמת הדין, בין איש אחד ואשה אחת, לבין איש אחד ושתי נשים, מבין, שגם אין הבדל בין איש ושתי נשים, לאיש ושלוש נשים, או הרבה נשים. לדעתו, כל עוד אין שני גברים נוכחים, אף בנשים רבות הייחוד אסור.

- ברוח דברים אלו ניתן גם להסביר את דברי רש"י, המחמיר בייחוד עם אשה שבעלה בעיר, וסובר שמה שהתירה הגמ' ייחוד באופן זה, אין הכוונה שייחוד זה מותר לכתחילה, אלא שאין לוקין מכת מרדות על ייחוד זה, כפי שלוקין על שאר איסורי ייחוד. שאר הראשונים, ובכללם הרמב"ם והשו"ע ובעקבותיו, שללו הבנת רש"י. לדבריהם כאשר בעלה של האשה בעיר, מותר הייחוד לכתחילה. נראה שרש"י ממאן בדבריהם, משום שלדעתו מכיוון שהגמ' עוסקת בייחוד שתוקפו לדעתו מדאורייתא, במצב של איש אחד ואשה אחת, לא די בכך שבעלה בעיר וחשש הקילקול פוחת, משום שכיוון שהתורה שאסרה ייחוד זה לא התירה מפורשות איסור ייחוד כאשר בעלה של האשה בעיר. לכן למרות שיש צד להקל, אין צד זה מתיר ייחוד לכתחילה, אלא רק מקל בעונש. לעומתו הרמב"ם והשו"ע, הנוקטים להלכה שכל דיני ייחוד

הינם מדרבנן בלבד, סוברים שכאשר ישנה סכרא לומר שהאשה לא תתפתה, ניתן להקל. שהרי חז"ל הם שאסרו דין ייחוד, והם אלו שיכולים, כאשר הטעם לא שייך, להתיר איסור זה.

נמצא מכל דברינו עד כה, שלשיטת הרמב"ם והשו"ע ההולך באופן שיטתי בעקבותיו, אין שינוי בין ייחוד עם אשה אחת לבין ייחוד עם הרבה נשים, בכל מקרה הדבר אסור. לעומת זאת לדעת הרמ"א ההולך בשיטת רש"י איסור ייחוד תלוי בצורה ישירה בכמות הנשים הנמצאות. במצב של אשה אחת בלבד, הייחוד חמור מאוד, ואיסורו מן התורה. כאשר הייחוד עם שתי נשים, אסור הייחוד אך רק מדרבנן, וכאשר הייחוד עם שלוש נשים ומעלה הייחוד מותר לחלוטין. עוד נראה לומר, שכתוצאה ממחלוקתם בהבנת דין ייחוד במי שעסקו עם הנשים עולה, כי הרמב"ם מבין שמי שרק עובד עם הנשים, אף אם עובד עם אותם נשים באופן קבוע, אין זה נחשב כדין ליבו גס בה. ואכן הרמב"ם והשו"ע בהסברם לדין ליבו גס בה אומרים, שמצב זה יתכן באשה שגדלה עמו או קרובת משפחה אשר אסורה עליו בדין ייחוד מחד, ומאידך היכרות שלהם הינה היכרות משמעותית, מפאת היותם בני משפחה מורחבת אחת, ומטבע הדברים נפגשים הרבה זה עם זה. ממילא עולה מדבריהם, שאדם אשר עובד באופן יומיומי עם נשים, ע"מ שאיסורי ייחוד יהיו ישימים לביצוע מבחינתו, ויוכל להתנהל בצורה תקינה, צריך לשמור על יחסי עבודה קורקטים עם נשים אלו ותו לא. כאשר קשר זה יהפך עם הזמן, כפי שקורה במקרים רבים, לקשר קרוב יותר, ממילא גם הרמב"ם יודה שאין כאן דין אדם שסתם עובד עם הנשים, שדינו לדעתו אף קל יותר משום כהות יצריו. אלא יהפך דינו להיות חמור יותר, כדין ליבו גס בה, שאסור בייחוד גם לדעת הרמב"ם, אפילו כאשר בעלה בעיר.

נמצא לפי דברינו, שדיני יחוד חורגים בהרבה מהמחשבה הרווחת כיום, לפיה אדם אסור בייחוד עם אשה אחת ותו לא. אלא אדם אשר עובד בסביבת עבודה עם נשים, בפרט כאשר מדובר בנשים שאינן דתיות, ואין איסורי עריות בראש מעייניהם, כמעט ובלתי אפשרי לעבוד בחברת נשים אלו, שאפילו אם יחסיו עם הנשים העובדות עמו הינן יחסי עבודה ותו לא, לדברי הרמב"ם לא די בכך, אלא שצריך הוא גם שאשתו תהיה עמו באופן רציף, אפילו כאשר נמצא בחברת נשים רבות. וכן לדברי רש"י אדם שעסקו עם הנשים אסור בייחוד עם נשים רבות. בנוסף לכך, כאשר נמצא עם בגברים נוספים כיוון שלדעת הרמב"ם, למעט צדיקים נשגבים אשר אינם בנמצא בימינו, כולנו בגדר פרוצים. נמצא שבסביבת עבודה מעורבת, רק כאשר ישנם הרבה אנשים עם הרבה נשים אין איסור ייחוד, מה שכמעט בלתי אפשרי להקפדה, בסביבת עבודה מעורבת לאורך זמן. אם כן לכאורה, ע"פ פשט הדברים נסגרים בפני אנשים יראי שמים, כמעט כל מקומות העבודה המוצעים בימינו. ואם כי ישנן הקלות רבות שמצאו הפוסקים, אולם באופן מתמשך ורציף, קשה לכאורה לראות כיצד יש להתיר מציאויות אלו ע"י הקלות הללו. נראה לתת שתי פתרונות המיוסדים על דברי הגמ' אשר ע"י ניתן להקל, במצבים מסופקים, ובעזרתם ניתן יהיה להתנהל בחיי עבודה תקינים מחד, ומאידך לשמור על דיני ייחוד בכל המצבים. נראה מכל דיברי הגמ' והראשונים בדיני ייחוד, שכל ההיתרים בדיני ייחוד סובבים סביב עקרון פסיכולוגי האומר, שכאשר אדם נמצא בחברת אנשים נוספים פוחת החשש לחטוא בעניני עריות וזנות, משום שהינו מתבייש מהם. נראה להיעזר בהתקדמות הטכנולוגית הקיימת כיום, ולהשתמש במצלמות אשר יהיו ניצבות במרחבי מקומות העבודה בהם עובדים נשים וגברים, ובעזרתם ניתן יהיה להיעזר בעיקרון הבושה המתיר ייחוד במצבים מסוימים. כאשר אדם ידע שהינו מצולם בכל רגע נתון, מצב זה שווה ערך לדין אשתו עמו, בהנחה והינה בעלת גישה למצלמות אלו מביתה בכל רגע נתון. בנוסף יכולות המצלמות להועיל כדין היתר ייחוד כאשר הפתח פתוח לרשות הרבים. ממילא אם לאנשים רבים יש אפשרות גישה למצלמות אלו, הדבר שווה ערך להיתר פתח פתוח לרשות הרבים. אמנם רישות מצלמות במקומות העבודה, יפגע בצורה משמעותית בצנעת הפרט, ומכיוון שכך יתקשה לעבור במבחן הציבוריות הישראלית. אולם יש למצוא דרכים ברוח זו, ע"מ להקל בהלכות ייחוד בסביבת עבודה מעורבת, אשר לעיתים רבות עוברים בה העובדים על דיני ייחוד בפרט, כאשר מדובר בעבודה יומיומית ומתמשכת, ובמקרים רבים מוצא אדם את עצמו עובר על איסורי ייחוד בצורה ישירה, כאשר אינו יכול להיעזר בהקלות המובאות ע"י הפוסקים. כאשר ישנו רישות של מצלמות אשר לכל הפחות ניתן יהיה להפעילם במצבי קיצון אלו, ניתן יהיה להמשיך לעבוד במקומות אלו, וגם לשמור על דיני ייחוד. נוסף על כך, בתכנוני הבניה והעיצוב של מקומות העבודה, יש להיעזר עד כמה שניתן בזכויות שקופה שתחצוץ בין החדרים. ממילא, גם כאשר אדם סוגר את הדלת, ומתייחד עם אשה לפגישות בארבע עיניים, אשר לפי פוסקים רבים, צריך הוא להשאיר את הדלת פתוחה, מה שלא תמיד ניתן מסיבות שונות, אין כל חשש לסגירת הדלת ולהתנהלות הנתפסת נורמאלית כאשר החדר כולו שקוף.